

Tidslinje

- 1062 Slaget vid Nissan. Sjöslag mellan hundratals vikingaskepp vid Nissans mynning. Norske kungen Harald Hårdråde segrar över danske kungen Sven Estridsen.
- 1270 Dominikanermunken och författaren Petrus de Dacia besöker dominikanerklostret i Halmstad och skriver ett brev till sin älskade Kristina av Stommeln. Det är det äldsta kända dokumentet skrivet i Halmstad.
- 1325-27 Den äldre staden flyttas från Övraby till gården Brookthorp som låg vid den nuvarande stadskärnan. Dominikanermunkarna börjar bygga ett nytt kloster vid nuvarande Klammerdammsgatan/Hantverksgatan.
- 1400-tal S:t Nikolai kyrka uppfördes. Det är idag den enda kvarvarande byggnaden från medeltiden.
- 1598 Christian IV låter sin store murmästare Hans van Steenwinckel börja befästa Halmstad. 1605 står fästningen i stort sett färdig. Steenwinckel ligger begravd i S:t Nikolai kyrka.
- 1600-tal Christian IV låter bygga Halmstads slott. Vissa delar av slottet har funnits redan under senare delen av 1500-talet.
- 1619 Halmstad drabbas av en förödande eldsvåda som förstör praktiskt taget hela staden med undantag av slottet, kyrkan och några få grundmurade stenhus. Återuppbyggnaden startar omedelbart och med en helt ny stadsplan som i stort sett är densamma som idag.
- 1645 Freden i Brömsebro. Härigenom blev det beslutat att Halland skulle vara svenskt för 30 år framåt.
- 1676 Sverige vinner över danskarna vid slaget vid Fyllebro. Sista slaget på halländsk mark.
- 1840-1870 De flesta husen i den gamla stadskärnan uppfördes.
- 1850 Halmstads folkmängd är 2761 personer.
- 1882 Järnvägstrafiken på sträckan Halmstad-Nässjö öppnas.
- 1885 De första vattenledningarna tas i drift.
- 1900 Stadens folkmängd har ökat till 15 387 personer.
- 1926 Fontänen Europa och Tjuren av Carl Milles installeras på Stora Torg.
- 1950 Stadens folkmängd uppgår till 34 886 personer.
- 1953 Stadsbiblioteket på Fredsgatan invigs.
- 2007 Halmstad fyller 700 år.
- 2008 Halmstads invånarantal överstiger 90 000.
- 2018 Halmstads invånarantal överstiger 100 000.

Halmstads tre hjärtan

Alla har ett hjärta, men Halmstad har tre! Det finns flera teorier om hur Halmstad fick sina krönte hjärtan som syns i stadsvapnet. En av dessa är att de härstammar redan från 1200-talet då den danske kungen Valdemar Sejr med barn och barnbarn härskade i våra trakter. Dessa kungligheter hade alla krönte hjärtan i sina sigill. När den danske kungen Christian IV 300 år senare skulle ge Halmstad ett vapen blev det naturligt med krönte hjärtan som symbol eftersom det tidigare symboliserat Halland i den danska kungaskölden.

NAMNET HALMSTAD

Det finns också många teorier om hur namnet Halmstad har uppstått. Namnet finns dokumenterat redan på 1200-talet.

Varför heter det Halmstad?

En teori är att det kommer från att staden uppstod vid ett vadställe vid Nissan. Detta eftersom *stad* kan vara en försvenskad form av danskans *sted* som betyder ställe (eller möjligen vadställe). *Halm* brukar ses som synonymt med gräs eller sjögräs. Det skulle även kunna vara ett gammalt namn på en man som helt enkelt hade ett ställe i Halmstad.

En annan inte så trovärdig skröna går ut på att invånarna här försvarade staden mot danskarna genom att förse halmkärvar med tjära. Tjären stänkte Halmstadborna på motståndarna vid stadsmuren som gick runt staden.

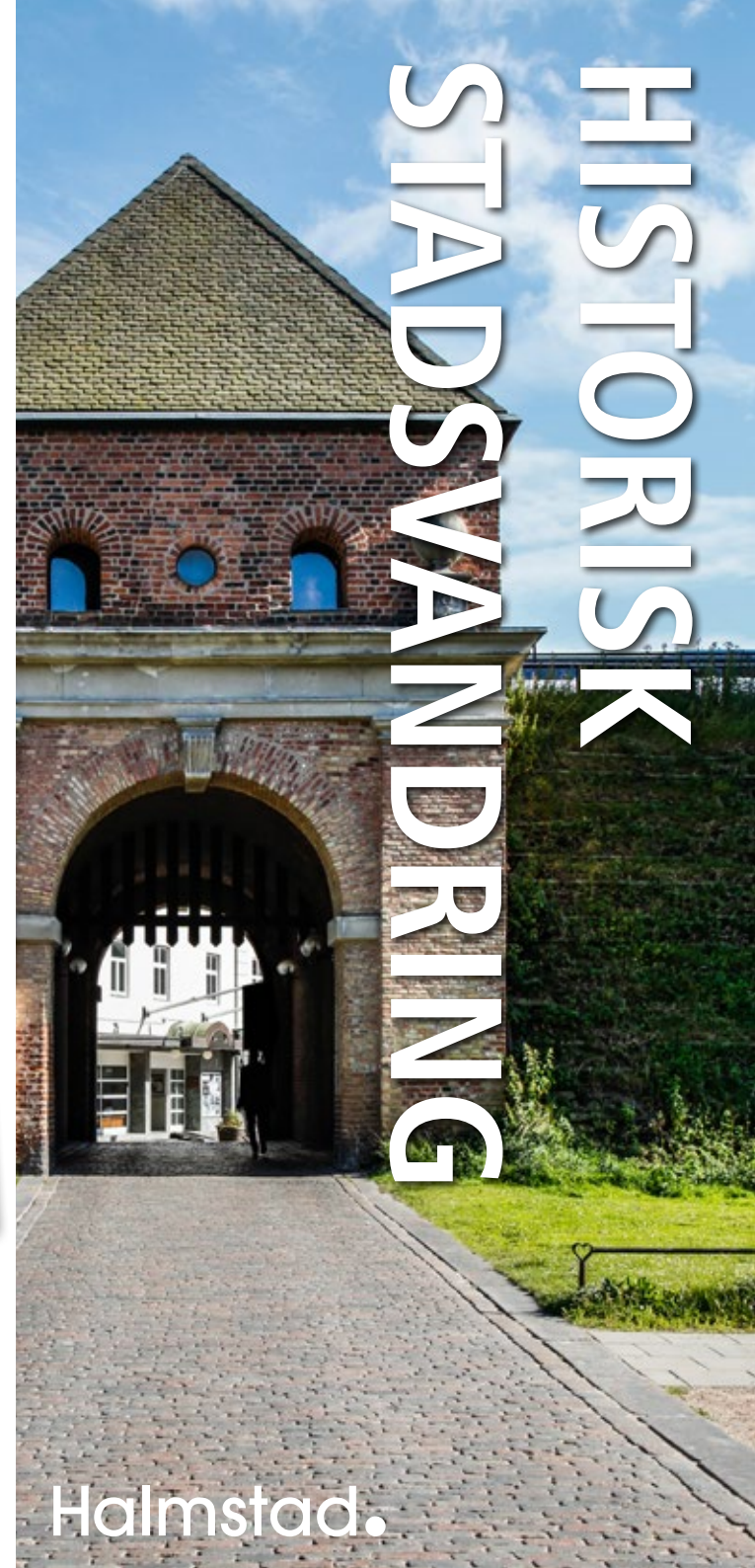
Andra historiska platser du inte får missa. Fråga oss så berättar vi hur ni tar er dit!

- Hallandsgården/Galgberget
- Danska fall
- Övraby kyrkoruin
- Prins Bertils stig
- Stenhuggeriet/Grötvik
- Slaget vid Fyllebro
- Ivars kulle
- Påarps gravfält
- Gånggriften i Tolarp
- Särtdals Livräddningsstation
- Wapnö slott
- Slottsmöllans tegelbruk
- Garnisonsmuseet och Luftvärnsmuseet
- Tylöns fyrplats

Halmstad Tourist Center
Fredsgatan 5
035-12 02 00

Foto: Patrik Leonardsson

HISTORISK
STADSVANDRING

Halmstad.

1. FATTIGHUSET OCH BRANDSTATIONEN

Fattighuset uppfördes i två etapper, den första år 1857 och den senare 1879. I 22 är nyttjades lokalerna sedan som inrättning för fattigvården med 10 rum för fattighjoner, två celler för våldsamt sinnessjuka samt en arbetsal. Här vistades "sjuka, lytta, sinnessjuka och sinnesslöa samt av polisen överlämnade förfallna busar".

1903 blev byggnaden kontor för brandkåren då den nya brandstationen stod klar 1903. Den gamla brandstationen hade en envånings bilhall i rött tegel, tre rundbågiga portar samt ett fyrkantigt frivårnings brandtorn med små fönster grupperade två och tre. I tornet torkade man slangarna.

2. LILLA TORG

På Lilla torg fanns ett av Halmstads kloster. Det uppfördes på 1490-talet och tittar man noga på torets gatsten kan man se att man bevarat klostrets murar i rödfärgade stenar.

3. NORRE PORT

Norre Port är den enda återstående av Halmstads fyra stadsportar, färdig 1601. Portarna byggdes utifrån fästningsarkitekten Hans Van Steenwinckels ritningar på den danske konungen Christian IV:s begäran. Syftet var att modernisera gränsfästningarna mot Sverige. Norre Port står mot Galgberget som då var en naturlig plats att attackera ifrån.

4. ROTUNDAN I NORRE KATTS PARK

Rotundan är den enda kvarvarande äldre byggnaden i parken. Den uppfördes som serveringspaviljong 1865. Runt Rotundan kan man fortfarande urskilja den vallgrav som fram till 1735 omgav Halmstad.

5. KIRSTEN MUNKS HUS

Kirsten Munks hus har faktiskt ingenting att göra med adelsdamen Kirsten Munk, lagvigd "bihustru" till den danske konungen Christian IV och mor till ett dussin äkta barn med kungen. Byggherren till detta hus var borgmästaren i Halmstad, Albrekt Pedersen Mackum. Huset uppfördes strax efter stadsbranden 1619 av importerat holländskt tegel och är det enda i Sverige i sitt slag från den tiden. Kanske har den iögonfallande glaserade fasaden gett näring åt fantasierna om Kirsten Munk?

6. HALMSTADS SLOTT

Under början av 1600-talet då Halmstads slott byggdes hörde Halland fortfarande till Danmark. Christian IV som härskade över det danska riket var en stor byggherre och lät anlägga flera städer, slott och befästningar runtom i sitt rike. Det var också han som gav order om att uppföra Halmstads slott. Christian IV har i dansk arkitekturhistoria givit namn åt en byggnadsstil som kallas Christian IV:s renässans och det är i denna tradition som Halmstads slott hör hemma. Det som idag minner om denna speciella stil är det smala höga tornet med sin huv.

Slottet som sannolikt stod färdigt 1615 består av fyra längor kring en borggård. Den södra längan torde ha byggts först och här fanns bland annat de kungliga bostad. Halmstads slott byggdes som ett lustslott för nöje och avkoppling vilket kan liknas vid tidens danska lantslott.

Det var inte länge som danska kronan kunde glädja sig åt lustslottet i Halmstad. År 1645 blev Halland svenskt och slottet blev nu de svenska kungarnas residens vid besök i staden.

7. NISSAN

Nissan är med sin längd av 186 km en av södra Sveriges längsta åar. De södra delarna, strax innan ån mynnar ut i Laholmsbukten, har en lång tradition av goda fiskemöjligheter. Det var i Nissan och i havet utanför Halmstad som den berömda Halmstadlaxen fångades och exporterades redan på 1600-talet.

8. TRE HJÄRTAN OCH STORA TORG

Det första länshospitalet i Halmstad inrättades 1784 och drevs i detta hus till 1835. År 1836 förvärvades det av Anders Julius Appelftoft som här inredde ett öllager och en krog.

9. KUNGAMÖTET & STORA TORG

På rådhustrappan står Edvin Öhrströms "Kungamötet" från 1952 som skildrar mötet mellan Christian IV och Gustav II Adolf i Halmstad.

10. S:T NIKOLAI KYRKA

Kyrkan är uppkallad efter de sjöfarande skyddshelgon och uppfördes under 1400-talet. S:t Nikolai kyrka är, vid sidan av slottet och Norre Port, en av de få byggnader som blev kvar efter storbranden 1619. Branden förstörde kyrkans torn och tak, vilka efter skilda restaureringsgrepp genom århundradena fick sin nuvarande utformning under åren 1869-1872. Flera gravkor är från 1600- och 1700-talen men man har även påträffat 58 gravhällar, varav 15 från medeltiden. I vapenhuset finns några av dem uppställda. Glasmålningarna i kyrkan är gjorda av Halmstadgruppens medlem Erik Olson.

Konst av Halmstadgruppen!

11. BROOKTORPSGÅRDEN

Brooktorpsgården är ett av Halmstads äldsta hus, sannolikt uppfört under tidigt 1700-tal. Namnet syftar på den medeltida föregångaren till Halmstad som hette Brookthorp. Kvarteret har samma namn vilket talar för att den medeltida staden kan ha legat här.

12. VALLGATAN

Att strosa runt på Vallgatan ger en god känsla av hur gatorna i Halmstad såg ut på 1500-talet. Efter storbranden 1619 ritades staden om efter holländska influenser. Här och var längs Vallgatan kan man se rester av den gamla fästningsvallen som gick runt Halmstad.

13. KARL DEN XI:S VÄG

Även längs Karl den XI:s väg kan man se rester av den gamla fästningsvallen. Där Karl den XI:s väg idag går fanns tidigare den gamla vallgraven.

14. APPELTOFTSKA BRYGGERIET (NU KRÖNLEINS)

Bryggeriet startades 1836 och bedrev sin verksamhet i Tre hjärtan på Stora Torg. Den nya tekniken krävde större och förbättrade anläggningar. Sedan 1849 hade Appelftoftska bryggeriet använt kassermattorna i Västre Kavaljeren som lagringskällare och vid slutet av 1800-talet flyttades hela verksamheten över hit.

Öl lagras i gamla kannerum

